

KALPLERİN CİLÂLANMASI*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun, aziz ve sevgili Akra dinleyicilerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri dünyanın ve ahiretin her türlü hayırlarına, sizleri sevdiklerinizle beraber nâil eylesin...

a. Kalplerin Paslanması

Peygamber SAS Efendimiz, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet edildiğine göre buyurmuşlar ki:¹

إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ تَصْدَأُ كَمَا يَصْدَأُ الْحَدِيدُ، إِذَا
أَصَابَهُ الْمَاءُ . قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَا جِلَاءُهَا؟
قَالَ: كَثْرَةُ ذِكْرِ الْمَوْتِ، وَتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ

(مب. عن ابن عمر)

RE. 134/1 (*İnne hâzihi'l-kulûbe tasdeü kemâ yasdeü'l-hadîdü, izâ esàbehü'l-mâ'. Kîle: Yâ rasûla'llâh, ve mâ cilâühâ? Kâle: Kesretü zikri'l-mevti ve tilâveti'l-kur'ân.*)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.352, no:2014; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.198, no:1178; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kismen: Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.197; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.85, no:5766; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.283, no:1421; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.852, no:42130; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IX, s.394, no:8669, 8670.

Hadis-i şerîfin Arapça metnini, Efendimiz SAS'ın mübarek lisanıyla, her halde mübarek ağzından, fem-i saadetinden çıktığı şekliyle okumuş olduk. Şöyle buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz bu hadis-i şerîfnde:

(İnne hâzihi'l-kulûb) “Hiç şüphe yok ki, muhakkak ki bu kalpler, *(tasdeü) paslanır*; *(kemâ yasdeü'l-hadîdü izâ esâbehü'l- mâ')* demir suda bulunduğu zaman, su geldiği zaman üzerine, suyun içinde kaldığı zaman, ıslak olduğu zaman paslandığı gibi bu kalpler de paslanır.”

(Kîle: Yâ rasûla'llâh, ve mâ cilâühâ?) Bunun üzerine sahabe-i kiram sordular ki Peygamber Efendimiz SAS'e:

“—Ey Allah'ın Rasûlü bu paslanmış olan kalplerin cilâlanması, parlatılması, pasının giderilmesi, temizlenmesi nasıl olur? Nasıl olacak?.. Demiri işte zımparalıyoruz, yağıyoruz, eğeliyoruz... O tarzda parlıyor. Ama bu kalplerin parlaması, cilâlanması, pasının giderilmesi nasıl olur yâ Rasûlallah?” diye sordular.

(Kâle) Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurdu:

(Kesretü zikri'l-mevti ve tilâveti'l-kur'an) “Cilâlanması iki şeyle oluyor: Bir; ölümü hatırlamanın çokluğu ile... İkincisi; Kur'an-ı Kerim'in okunması ile veyahut Kur'an-ı Kerim'in tilâvetinin çokluğu ile...”

Şimdi, bu hadis-i şerif üzerinde siz dinleyicilerime, siz sevgili kardeşlerime önemli bazı açıklamalar yapmak istiyorum. Önce şunu söyleyeyim:

Kalp, kalpler... Kalp dediğimiz zaman bizim hatırımıza iki şey gelir. Veyahut ilk önce, hemen, derhal bir şey gelir: Göğsümüzde, sol tarafımızda, aşağı yukarı bir çam kozalağı büyüklüğünde, ona da şeklen benzeyen, alt tarafı sivri, üst tarafı biraz daha yuvarlak bir et parçası. Tık tık atıyor ve insanın vücuduna kanı pompalıyor. Kalp diye ilk hatırladığımız budur.

Fakat hadis-i şeriflerde ve ayet-i kerimelerde kalp geçtiği zaman, kalp denilen bu değildir. Yâni bizim yürek dediğimiz; koyun yüreği diyoruz, sığır yüreği diyoruz, insanın yüreği diyoruz; bu et parçası değildir kastedilen... Bizim gönül dediğimiz, Türkçe’de gönül diye adlandırdığımız mânevî iç varlığımızdır, iç âlemimizdir kalp diye kastedilen.

O halde, bu kalpler de paslanır. “Demirin suyla bulaştığı zaman, suyun yanında, suyun içinde olduğu zaman paslandığı gibi, bu gönüller de paslanır.” demiş oluyor Peygamber Efendimiz. Yâni, insanın iç dünyası paslanır. İnsanın iç şahsiyeti, iç alemi, gönlü de bir takım hoş olmayan kirlilerle, birtakım çalışmasını engelleyen paslarla kirlenir.” demiş oluyor.

Tabii, insanın gönlü aslında Allah’ı bilme vasıtasıdır, şuurdur. İnsanın yaptığı bir şeyi böyle Allah’ın rızasına uygun olarak yapabildiği, muhakeme yürüttüğü, doğru olan şeyi bulduğu ve yaptığı, bu bulmayı sağlayan âletidir insanın kalbi...

Şimdi, bu kalpler paslanıyor; yâni vazifesini yapamaz oluyor, gerçeği göremez oluyor, gerçeğe bağlanamaz oluyor, düşündüğü gerçeği yapamaz oluyor. İnsanın gönlü insanı idare eden iç âlemdir, önemlidir. Kalp paslandığı zaman çalışmıyor, demir paslandığı zaman çalışmıyor.

Bir makineyi düşünün, rutubetli yerde kalmış, her tarafı paslanmış... Dönmez bile çarkları... Onun mutlaka yağlanması lâzım, pasının silinmesi, giderilmesi lâzım gelir.

İşte insanın gönlü de çalışmadığı zaman, insan iyi bir müslüman olamaz. Yâni, Allah'ın emirlerini tutamaz, yasaklarından kaçamaz. Çünkü insanın iyi kulluk yapması da kolay değildir, fedakârlık ister, birtakım zorlamalar ister. Günahlardan geri durmak, bir azim ve irade işidir. Rûhen kuvvetli olmak lâzım ve kendisini alıkoyabilmesi lâzım!..

Hayırlı, sevaplı işler de biraz zordur, meşakkatlidir, sıkıntılıdır... Onları da yapabilmesi için, insanın yine kendisini zorlaması lâzım! Yâni hem iyilikleri yapabilmekte bir ruh gücü, kuvveti, iç âlemi kuvveti lâzım geliyor insanoğlu için; hem de kötülüklerden geri durması, kendisini frenleyebilmesi için yine bir ruh kuvveti, iç âleminin sağlam ve kuvvetli olması gerekiyor. Bunu yapabilmesi mümkündür insan için... Ama kolay değil, bir eğitim işi. Kalplerin, gönüllerin böyle bu işleri yapacak tarzda donanması lâzım, eğitilmesi lâzım, çalışması lâzım!..

Tabii bu kalbin bu hale gelmesini sağlama, tasavvuf ilmiyle oluyor. Yâni, İslâmî ilimlerin içinde kalple ilgilenen ilim tasavvuf ilmidir. Tasavvuf ilmi bir insanın gönlünü nasıl temizleneceğini, gönlünü nasıl iyi şeyleri yapmaya zorlayacağını; kötü şeylerden nasıl kendisini, iradesini kuvvetli bir şekilde sıkarak çekip alıkoyacağını öğreten bir ilimdir. Kalpler böyle bir eğitim ve çalışma ve uğraşma ve terbiye ile istenilen seviyeye geliyor. Ve insan da o zaman, kalbi muntazam çalışan, şıkır şıkır çalışan, iyi çalışan bir insan olarak iyi işler yapıyor. İyi bir müslüman oluyor, iyi bir insan oluyor, öteki insanlara faydalı oluyor, güzel şeyler yapabiliyor. Zor da olsa iyi şeyleri yapabiliyor.

Cihad meselâ, düşünün, Allah'ın en sevdiği sevaplı çalışmalardan birisi. Çok zor, herkes yapamaz. Mal vermek, zekât vermek kolay değildir. Herkes parasını çıkartıp tarlasını, bahçesini, evini Allah yolunda veremez. Oruç kolay değildir, namaz kolay değildir, herkes yapamıyor işte... Abdest almak kolay değildir. Her birisi küçüklü, büyüklü birtakım fedakârlıklar istiyor. Bu kalplerin böyle küçükten yetiştirilmesi lâzım, çok küçük yaşta yetiştirilmesi lâzım!

Küçük deyince, hemen hatırıma büyük halamızın, Hocamızın kız kardeşi olan büyük halamızın bir hatırası her zaman geliyor. Burada tabii birçok illerden benim bu konuşmamı dinleyecek kardeşlerime bunu nakletmek isterim. Olmuş bir hadise:

Medine-i Münevvere'ye gitmişler, imamın evinde misafir olmuşlar. Çok seneler önce, Medine bu kadar büyük değilken, imamın evine misafir gitmişler hacı olarak... Sabahleyin erken okunur orada sabah ezanı. Erkenden, imsak kesilir kesilmez, daha ortalık böyle karanlık durumdayken ezanlar okunur. Çok erken, daha güneş filan çıkıp da ortalık aydınlanmadan... Ev sahibi hanım hemen beşikteki çocuğun yanına gitmiş, mışıl mışıl uyuyan çocuğun burnunu tutmuş, ağzını kapatmış, yanağını sıkmış, sevmiş, öpmüş... Ama rahatsız etmiş yâni, uykusunu bozmuş.

Bizim hala da biraz böyle latife yollu demiş ki:

“—Kız ne yapıyorsun? Mışıl mışıl uyuyan çocuğu ne diye uyandırıyor? Ne diye rahatını bozdun çocukcağızın?..”

Kadın demiş:

“—Ezan okunuyor!”

“—Olsun, bu küçücük çocuk. Beşikteki çocuğun ezanla ne ilgisi var? Kundakta, henüz mükellef yaşta değil, namaz kılması gerekmiyor, abdest alması gerekmiyor. Zaten onları anlayacak yaşta değil. Bebek... Küçük bebek, kucak bebeği, kundak bebeği...”

“—Yok, olmaz! Ben bunu şimdi uyandırmasam, efendim kızar.

Babası kızar çocuğun... O istiyor uyandırmamı.” demiş.

“—E niye istiyor? Yâni ne diye çocuk hemen uyandırılıyor?..”

Uyku saati, herkesin uyuduğu, gecenin devam edip sona erdiği bir saat ama, yine herkesin uyumak istediği bir saat. Nefsin uyumayı, uykuyu istediği bir saat... Demiş ki:

“—Çocuk şimdi küçükken, kundaktayken, bebekken böyle bu saatte kalkmaya alışmazsa, büyüdüğü zaman hiç kalkmaz. Küçükten bunun bu eğitimi görmesi lâzım!” diye söylemiş halama.

Şimdi bu, benim için çok önemli bir doküman oldu. Çocuğun terbiyesi tabii çok önemli... İnsanın kalbinin, nefsinin terbiyesi, huylarının, ahlâkının geliştirilmesi çok çok öncelerden başlıyor. Bebekken yapılacak çok şeyler var. Çocuk bebekken saat dördte, beşte, imsak vaktinde, sabahın vakti girdiği zaman, namaz vaktinde uyanık olacak. Vücudu buna alışınca, rahatlıkla kalkacak. Uyutmak istesen bile uyumayacak. Çok küçükten başlayan bir eğitim.

Kalpler de tabii böyle eğitilmesi lâzım! Eğitiliyor, tamam, insan da birtakım güzel vasıfları alıyor ama, Peygamber Efendimiz'in bu hadis-i şerifinde söylediğine göre, aynı zamanda yeniden paslanabiliyor. Yâni, ışıl ışıl çalışmakta olan bir passız, sağlam bir şeyin, cihazın da paslanması gibi yeniden paslanıyor. Yâni, çalışırken de paslanabiliyor. Su geldiği zaman demirin paslandığı gibi, çalışan bir kalp olsa bile zaman zaman paslanıyor. Su gibi bir şey geliyor, yâni gönlünü bozan, gönlünü karartan bir şeyler oluyor.

Gazetede bir olmadık, nâhoş söz okur, yanlış fikir okur. Kötü, nursuz bir insanla karşılaşır, onun sözleri ona ters tesir eder, sorduğu acayip sorularla zihni allak bullak olur. Karşılaştığı çeşitli şeylerden, kendisinin işlediği bazı kusurlardan içine bir kararma gelebilir. Yediği haram lokmadan, yaptığı hatalı işten kalbi kararabilir.

Demek ki, hiç kimse aman benim kalbim temizdir diye boş durmayacak, rahat durmayacak, dikkat edecek, kalbini kollayacak ve kalbinin paslanabileceğini bilecek.

b. Ölümü Çok Düşünmenin Faydası

Rasûlüllah SAS Efendimiz'e sormuşlar:

“—Yâ Rasûlallah, mâdem kalpler böyle paslanıyormuş; acaba bunun cilâlanması nasıl olacak, pasının giderilmesi nasıl olacak?” diye sormuşlar.

İyi ki sormuşlar. Çünkü, çok güzel cevap geliyor arkasından. Bunun bizim tarafımızdan bilinmesi çok önemli, sevgili dinleyiciler!

“—Kalplerin cilâlanması ne ile olur?” denilince, buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

كثْرَةُ ذِكْرِ الْمَوْتِ، وَتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ

(*Kesretü zikri'l-mevt*) “Ölümü düşünmenin çok olmasıyla olur. Ölümü düşünmeyi çok yapmak, onun cilâsıdır. (*Ve tilâveti'l-kur'an*) veyahut (*kesreti tilâveti'l-kur'an*) demektir

bu. “Kur’an’ın okunması veyâ Kur’an-ı Kerim’in çok okunması ile olur.”

Şimdi bu iki tedavi şekli, iki çare üzerinde de duralım!

Sevgili kardeşlerim, Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: *(Kesretü zikri’l-mevt)* “Ölümü düşünmeyi çok yapacak bir insan, bir müslüman...” Yâni, hafızasında, gözünün önünde ölmek olayı mevcut olacak. Onu çok hatırlayacak, hatırından çıkarmayacak.

Çünkü ölümü düşünmek, insanı mâkul bir çizgiye getiriyor. Meseleleri derinden muhakeme etmeye götürüyor, kendisini kontrol etmeye götürüyor. Ölümden sonra mahkeme-i kübrâ olacak ya, Allah’ın huzuruna çıkacak ya insan; kendisinin yaptığı işlerin, hareketlerin o zaman kendisine faydalı mı olacak, zararlı mı olacak olduğunu düşünmeye sevk ediyor. Ölümden sonraki mahkeme-i kübrâyâ hazırlanmaya götürüyor. Artık öldüğü zaman, insanın elinde sevap yapma fırsatı da kalmıyor. Müşkil işlerini halletme imkânı da kalmıyor, günahlarına tevbe etme imkânı da kalmıyor. Ölümü düşünmek çok kıymetlidir.

ذِكْرُ الْمَوْتِ صَدَقَةٌ

(الدیلمی عن معاذ)

RE. 286/6 (*Zikrû'l-mevti sadakatün.*)² “Ölümü düşünmek sadaka vermek gibi sevaptır.” buyuruyor Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde. Çünkü kendisine fayda sağlıyor, kendisini ıslah ediyor.

Şu nefis dediğimiz azgın iç varlığımız, hani çeşitli taşkınlıklar yapan, günahlara insanı sürükleyen, içki içirten, kumar oynatan, kavga ettirten; namazdan, niyazdan kaçıratan, iyi işleri yapmaktan alıkoyan, kötü işlere de bulaştıran nefsi insanın, ölümle ıslah oluyor.

Onun için, Peygamber Efendimiz SAS ölümü düşünmeyi tavsiye etmiş. (*Kesretü zikri'l-mevt*) Çok düşünmeyi tavsiye ediyor. Yâni kalbin pasının gitmesi için, pırıl pırıl bir kalbi olması için, insanın gönlünün ıslık ıslık, nurlu olması için, ölümü çok düşünmesi lâzım!..

Ne kadar çok düşüneceğiz, bunu nasıl yapacağız? Bizim yolumuzda, tasavvuf yolumuzda büyüklerimiz bunu pratiğe bağlamışlar. Yâni, her tavsiyenin bir pratiği vardır, bir şekli vardır.

“—Temiz ol!..”

“—E nasıl temiz olacağım?”

Günde beş defa abdest alarak temiz olacaksınız. Haftada en aşağı bir defa gusül abdesti alarak temiz olacaksınız. Şekli bu işte...

İslâm temizliği emretmiş, temizliğin pratik çaresini de söylemiş. Günde beş defa elini, yüzünü, ayaklarınızı ıslık ıslık, pırıl pırıl, gıcır gıcır

² *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.657, no:32247 ve c.XV, s.1313, no:43438, 43584; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.327, no:1345; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.40, no:12503.

yıkayacak bir insan... Haftada bir defa en aşağı, tepeden tırnağa boy abdesti alacak. Bu tarih boyunca İslâm geldiği zamandan beri tatbik edilmiş. İşte pratik çâre...

Şimdiki zamanın insanları yapıyorlar ama, eskiler yapmıyorlardı. Eskiden başka milletler yapmıyorlardı bunu... Bizim dedelerimiz her gittiği yere câmî yapmıştır, caminin yanına çeşme koymuştur; çeşmenin yanına hamam koymuştur, sıcak su getirmiştir. Hayır yapmıştır, hasenat yapmıştır herkes tertemiz olsun, ışıl ışıl, gıcır gıcır olsun diye...

16. Asır'da, Baron de Büsbek³ diye bir seyyah Osmanlı ülkesine gelmiş. O zamanlar onlarda yıkanmak yok. Vaftiz suyunun bereketi kaçmasın diye düşünüyorlar, yıkanmıyorlar; siliniyorlar. Tabii yıkanma töresi, örfü, âdeti onlarda yok... Hatıralarında yazmış diyor ki:

“—Bu Osmanlılar ne kadar acaib insanlar! Her gün yıkanıyorlar, ışıl ışıl yıkanıyorlar, haftada bir yıkanıyorlar pırıl pırıl... Bunlar hasta olacaklar, ne biçim şey, bu kadar yıkanmak olur mu?” diyor.

³ Baron de Busbek, Osmanlı Devleti'nin en kudretli ve Avrupalılar tarafından da en çok merak edilen Kanunî döneminde Avusturya sefiri olarak Türkiye'ye gelmiştir. 1554-1562 yılları arasında sekiz yıl süren büyükelçiliği sırasındaki bilgi ve gözlemlerini dört mektup halinde arkadaşı Nicholas Michault'ya yazmıştır. Baron de Busbek'in mektupları, Latince aslından *Türk Mektupları* adıyla Hüseyin Cahit Yalçın tarafından Türkçe olarak yayımlanmıştır. Bu mektuplar, daha sonra *Kanuni Devrinde Bir Sefirin Hatıratı* adıyla 1953'te neşredilmiştir.

Yâni kendilerinin ülkelerinde yıkanmak olmadığı için, törelerinde yıkanmak olmadığı için, garipsiyor. Osmanlı İmparatorluğu'nda gördüğü hamamlar, banyolar acaib geliyor.

Yıkanmak, tertemiz, pırıl pırıl keselenmek, sabunlanmak, pembe beyaz, böyle ıslık ıslık olmak garibine gidiyor.

Başka bir şeye de hayret etmiş. Osmanlı başşehrine, İstanbul'a yaklaştığı zaman, Yedikule civarında bakmış her taraf sümbül bahçesi, lâle bahçesi, çiçekler vs...

“—Bu Osmanlılar.” diyor Baron de Büsbek, Belçika Elçisi; “Bu Osmanlılar acaib insanlar, çiçeği o kadar çok seviyorlar ki, bir çiçek için olmadık parayı verir bu adamlar. Çiçek hayranıdır bunlar. Her şey çiçekle ifade edilir; duygular vs. Birbirlerine çiçek hediye ederler.” diyor.

Bu Baron de Büsbek, lâleyi Türkiye'den alıp, Hollanda'ya götürüp Hollanda'da da yetiştirmeye başlayan insan.

Bu yıkanmayı, temizliği İslâm emretmiş:⁴

⁴Müslim, *Sahîh*, c.I, s.203, no:223; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.342, no:22953, 22960; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.174, no:653; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.284, no:3424; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.14, no:37; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.45, no:12; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.42, no:185; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.132; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.189, no:600; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1208; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.II, s.195, no:2043; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, c.IV, s.358; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LIV, s.314; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.462, no:3976; Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.487, no:25998; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.658, no:1669;

Câmiü'l-Ehâdis, c.XIV, s.156, no:14009.

الطُّهُورُ شَطْرُ الْإِيمَانِ

(حم. م. ت. عن أبي مالك الأشعري)

RE. 221/2 (*Et-tuhûru şatru'l-îmân*) “Temizlik imanın büyük bir bölümüdür, yarısıdır.” buyurmuş.

E nasıl temizlenecek; bunu da göstermiş: Günde beş defa namaz için abdest alacak. Haftada en az bir defa da gıcır gıcır yıkanacak tertemiz... Yıkanmanın şeklini şemâilini de ortaya koymuş. Suyu dökecek, pis su gidecek... Öyle küvetin içine girip de, pis su temiz suya karışıp, cambıl cumbul çıkıp, ondan sonra yine üstüne pislikler yapışarak temizlenmiş olmuyor. Bunun şekli şemâili var. Kurnada sular var. Üstüne suları döküyor, pis sular gidiyor, yeniden döküyor, yeniden döküyor... Böyle temizleniyor iki defa, üç defa filan.

İşte kalbin temizlenmesi için de pratik çare nedir: Ölümü düşünmek... Ölümü düşünmenin pratik çaresi nedir?.. Bizim tasavvufî yolumuzda deniyor ki:

“—Her gün zikrini yaparken, sakın bir zamanda şöyle kibleye dönersin, oturursun, gözünü kapatırsın; Azrâil’in nasıl geleceğini, canını nasıl alacağını göz önüne getirirsin. Nasıl kelime-i şehâdet getirerek ruhunu teslim edeceğini düşünürsün. Sonra seni nasıl yıkayacaklar, nasıl namazını kılacaklar, nasıl götürüp kabre koyacaklar; kabirde nasıl sorgu sual olacak? Sonra kıyamet nasıl kopacak, ahirette başlarına neler gelecek?.. Bir düşünürsün.” diyor.

Günde bir defa bunu, pratik olarak işte hayatının bir yerine yerleştirmiş. Zikrini yaparken seccadesinde, akşamda veya sabahta ölümü düşünüyor.

O zaman tabii, her gün düşünme düşünme, çok düşünme olur.

Sabah düşünüyor, akşam düşünüyor ne ise...

“—Ha, ben madem öleceğim, o halde günahları bırakayım!.. Ben madem öleceğim, Allah’ın huzuruna varacağım; cenneti kazanmak için iyi şeyleri yapayım!” diye, tabii nefsinin ıslahına vesile oluyor. Sevap kazanmasına vesile oluyor. Tasavvufta ilerlemesine, Allah’ın sevgili kulu, evliyâsı olmasına vesîle oluyor.

Ölümü düşünmezse bir insan, ne olur? Har vurur, harman savurur. Vur patlasın, çal oynasın, oynar. Ciddî işleri düşünmez, sorumluluğunu düşünmez, vazifelerini yapmaz. Sonunda birden, aniden, hiç hazırlıksız bir şekilde, hiç hazırlanmamışken ölüm gelir. İçkideyken gelir, kumardayken gelir, zinadayken gelir, kötü bir haldeyken gelir. Çok perişan bir şekilde, murdar olarak ahirete gider; dünyası, ahireti perişan olmuş olur.

Onun için pratiğe bağlamış büyüklerimiz; “Zikre oturduğun zaman, seccadende şöyle bir düşün ölümü!” diye tavsiye etmişler. Nasıl düşüneceğini de güzelce tarif etmişler. Onun için, ölümü düşünmek lâzım!

Kalbin pası gitsin, kalbi nurlansın, içi dışı ışıl ışıl bilgili, görgülü, düşünceli, iyi bir müslüman olunsun diye, bir tavsiyesi bu Peygamber SAS Efendimiz'in.

c. Kur'an'ı Çok Okuyalım!

İkincisi de: (*Kesretü tilâveti'l-kur'ân*) “Kur'an-ı Kerim'i çok okuyacak.” Evet, herkes biraz Kur'an-ı Kerim'i okur. (*Kul hüva'llàhu ehad*) da Kur'an-ı Kerim'den, *Fatihâ* da Kur'an-ı Kerim'den. Birazcık okuyor, hiç okumamış değil. Ama bunun çok okunması lâzım; bir...

İkincisi de sevgili dinleyiciler, bizim yapmadığımız bir şey, bunu başka kardeşlerimiz, başka milletler, başka ümmetler belki bizden daha iyi yapıyorlar diye düşünüyorum ben şahsen: Mânâsını düşünmek lâzım!..

Kur'an-ı Kerim bize, mânâsını anlayalım ve içindeki emirleri tutalım diye indi. İçindeki yasakları bilelim, onlardan korunalım diye indi. Yâni, içindeki sözler, bizimle ilgili birtakım sözler. Bize bazı şeyleri emrediyor Allah... Bize bazı örnekler veriyor. Eski ümmetlerin hatalarından dolayı başlarına gelenleri misal olarak veriyor. Yapmamız gereken şeyleri bildiriyor. Günahları bildiriyor, bunları işlemeyin diye... Sevaplı işleri bildiriyor, bunları yapın da, benim rahmetime erin, rızamı kazanın diye.

Onun için, Kur'an-ı Kerim'i de çok okumamız lâzım ve mânâsını anlayarak okumamız lâzım!..

Bu işin pratiği nedir?.. Türkiye’de işte siz sevgili dinleyicilerim, %99’unuz Arapça bilmiyorsunuz. Peygamber Efendimiz de bu hadis-i şerîfinde:

“–Kur’an-ı Kerim’i okuyun, çok okuyun!” buyurmuş.

Yâni, “Kalbinizin nurlanması için, böyle iyi bir müslüman olmanız için Kur’an-ı Kerim’i okuyun!” buyurmuş. Bunun nasıl yapılması lâzım?..

Bir kere, Kur’an-ı Kerim’in kendi öz harfleriyle *dal’ı*, *zel’i*, *ayın’ı*, *gayın’ı*, peltek *se’yi* ve sâireyi bilerek, öteki sin’den, *sad’*dan ayırarak okuyabilmek lâzım!.. *Te’yi*, *tı’*dan ayırarak okuyabilmek lâzım!.. Bu bir... Bu bizim kültürümüz, dinimizin can damarı. İlk önce bu harfleri öğreneceğiz. Kur’an-ı Kerim’i böyle hatasız, güzel güzel okuyabileceğiz.

Diyor ki Peygamber Efendimiz: “Kur’an-ı Kerim’in yüzüne bakmak bile sevaptır, bir harfini telaffuz etmek bile sevaptır. Allah her harfine bir hasene veriyor.” Yâni bir mükâfat, bir iyilik veriyor.

Hasene diye geçiyor benim vaazlarımda, onu da müjdeleyeyim sevgili dinleyicilerime: Allah-u Teâlâ Hazretleri bir müslümanın bir hasenesini kabul etse, cennete girermiş o müslüman... Yâni bir hasenesini kabul etmek bile çok büyük bir olay, bitiriyor meseleyi...

Bir harfine bir hasene veriyor Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur'an okuduğu zaman. *Elif* dediği zaman bir, *lâm* dediği zaman bir, *mim* dediği zaman bir hasene veriyor. Büyük mükâfatlara nail oluyor insan... Bir kere bunu güzel okuyacak.

Ama ondan sonra ne yapacak?.. Meali açacak, Kur'an-ı Kerim tefsirlerini açacak, açıklamalarını açacak, Kur'an-ı Kerim'in anlamını veren kitapları açacak; okuduğu bölümün mânâsını dikkatli bir şekilde okuyacak!..

Bizim lisede okuduğumuz İngilizce ders kitabı vardı, oradan hatırlıyorum:

“—Kitapların okunması da kademe kademedir. Bazı kitapları göz ucuyla hızlı bir şekilde okursun, bitirirsin. Romandır, macera romanıdır hızlı bir şekilde okursun, olayı takip edersin, bitirirsin, tamam... Ama bazı kitaplar vardır, böyle dokuz defa çevirerek iyice çiğnenip, ondan sonra güzelce yutulması lâzım!” diyor.

Yâni, yemeğe benzetiyor. Meselâ su içmek gibi, lıkır lıkır içmek var; bir de iyice çiğneyip, iyice hazır hale getirdikten sonra yutmak var... Düşüne düşün...

Bazı kitaplar düşününe düşününe, dikkatli bir şekilde okunur. Kur'an-ı Kerim de her kelimesinin, her harfinin, her ifadesindeki söyleniş üslûbunun önemi olan bir kitap... Allah'ın kelâmı... Bir harfinden kaç çeşit mânâ çıkar. Bir ayetinden

kırk tane, elli tane hüküm çıkar. Tabii Kur'an-ı Kerim'i, sıradan bir gazete haberi okur gibi okumak olmaz. İnceden inceye düşünmek lâzım! Her şeyin detayını düşünmek lâzım ve doğrusunu öğrenmek lâzım!..

Onun için, meal dediğimiz, sadece tercümeleler, Kur'an-ı Kerim'in anlamını veren eserler yetmez; tefsirini okumak lâzım!..

Çünkü tefsirinde o sözlerin altında yatan mânâlar, bilim adamları tarafından doğru bir şekilde açıklanmış oluyor.

O bakımdan sevgili dinleyicilerim, bu cuma sohbetimde sizlere pratik olarak iki şey söylemiş oluyor Peygamber SAS Efendimiz; ben de size nakletmiş oluyorum:

Gününüzün bir zamanında bu hayatın fâniliğini düşünün, ölümü düşünün! Tabii hayatın çeşitli olayları sizin gönlünüzü karartabilir, içinizdeki duygularınızı allak bullak edebilir. İçinizin tekrar nurlanması için, ölümü düşünüp ölümden sonrasına hazırlanmak önemli. Şöyle seccadenize bir namazın arkasından oturduğunuz zaman, gözlerinizi kapayın; nasıl öleceğinizi, ölümden sonra başınıza neler geleceğini, ahireti bir düşünün ki feyziniz, sevabınız, nurunuz çok olsun... Bir.

İkincisi de, Allah'ın kelâmı Kur'an-ı Kerim'i çok okuyun!.. Nasıl okuyun?.. Önce lafızlarını, sözlerini güzel okumayı öğrenin, harflerini öğrenin! Sonra anlamını öğrenin!.. Sonra

anlamının şerhini, açıklamasını, geniş izahını öğrenin. Ama isterseniz üç ayet öğrenin, isterseniz on ayet öğrenin, isterseniz bir ayet öğrenin; ama Kur'an-ı Kerim'in o okuduğunuz ayetinin mânâsını güzel bir şekilde öğrenin!

Bu ikisi kalbin nurlanması için çok önemlidir, büyük sevap kazanmak için önemlidir. İnsan o zaman Allah'ın istediği bir müslüman olur. Kur'an-ı Kerim'de kendisine bildirilen şeyleri öğrenmiş olur, yapan bir insan olur. Allah'ın sevgili bir kulu olur. Önüne feyiz kapıları, rahmet kapıları, cennet kapıları açılır. Hayatını güzel tanzim eder ve Allah'ın huzuruna sevdiği, râzı olduğu bir kul olarak varması böylece mümkün olur.

Onun için, size ölümü çok düşünmenizi ve Kur'an-ı Kerim'i anlayarak, şerhini, açıklamasını da okuyarak takip etmenizi, her gün vaktinizin bir kısmını buna ayırmanızı tavsiye ediyorum, bu hadis-i şerîfe dayanarak...

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi dinini bilen, cahil olmayan, âlim olan, fazıl olan, kâmil olan, hakîm olan, bilgili olan müslümanlardan eylesin... Kusurlu müslüman değil, faziletli müslüman eylesin... Kalbi kararmış, içi kararmış müslüman değil; içi nurlanmış, kalbi pırıl pırıl, duyguları gayet güzel; insanların

iyiliğini istiyor, herkese iyilik yapmak istiyor, ahiret hatırından çıkmıyor, ölüm hatırından çıkmıyor, ölüm için, ahiret için hazırlanıyor, cenneti kazanmaya koşturuyor, çalışıyor, cehenneme düşmemeye dikkat ediyor... Böyle bir müslüman olmayı Allah nasib eylesin...

Ömrünüzü Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rızasına uygun geçirmenizi; huzuruna da yüzü ak, alnı açık, pırıl pırıl, nurlu, sevdiği bir kul olarak varmanızı nasib eylesin... Cennetiyle, cemâliyle sizi ve sevdiklerinizi, çevrenizle, çoluk çocuğunuzla, yakınlarınızla, anne babalarınızla birlikte, dost ve arkadaşlarınızla birlikte rahmetine erdirsin... Rızâsına vâsıl eylesin... İki cihanda aziz ve bahtiyar olun, aziz ve sevgili Akra dinleyicilerim!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

02. 09. 1994 - AKRA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

